

Nemzetpolitikai összefoglaló

2013. 9. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Áder-Gašparovič-találkozó Budapesten

Tiszteletben kell tartani a nemzeti kisebbségek jogait, Magyarországon és Szlovákiában is segíteni kell az érvényesülésüket, még ha néhány kérdésben más jogi alapokból indult is ki Budapest és Pozsony. A kisebbségek gazdagítják az országokat, mondta Ivan Gašparovič szlovák köztársasági elnök Budapesten, miután találkozott Áder János magyar államfővel. Áder János elmondta, egyetértettek abban, hogy a nyitott kérdéseket a kölcsönös tisztelet elve alapján kell megvitatni. Kiemelte, hogy szlovák kollégájával beszéltek az állampolgárság és a nyelvhasználat ügyéről, valamint oktatási kérdésekről. Hasznos volt ez a párbeszéd, mert jobban megérthették egymás álláspontját - tette hozzá. Áder János szerint egyetértettek abban is, hogy arra ösztönzik a két ország miniszterelnökét, folytatódjanak a szakértői egyeztetések a tavaly ősszel kötött megállapodás értelmében a nyitott kérdésekről. Ivan Gašparovič kiemelte, hogy a magyaroknak és a szlovákoknak még jobban meg kell ismerniük egymást, erre Szlovákia legészakibb részétől Magyarország legdélibb területeiig meg kell találni a lehetőségeket, mert ez hozzájárulhat a kompromisszumok megtalálásához és a hatékony együttműködés kialakításához. A történelem egyoldalú értelmezése ahhoz vezethet, hogy populista módon visszaélnék vele, pedig a politikusoknak az a dolguk, hogy a jelen kérdéseit oldják meg, és a jövőre összpontosítsanak, a múltat pedig meg kell hagyni a történészeknek - vélekedett Gašparovič. Áder János szerint sok területen kifejezetten sikeres volt Magyarország és Szlovákia együttműködése az elmúlt években, így például a két ország kereskedelmi forgalma a válság ellenére is dinamikusan növekedett. További sikerként említette, hogy új hidakról és határátkelőről született megállapodás a két ország között, összekapcsolták az árapiacokat, hatékony a katonai együttműködés a két ország között a nemzetközi missziókkal összefüggésben is, és sikeres kooperációt alakítottak ki az árvíz elleni védekezésben. A magyar köztársasági elnök megköszönte Szlovákia támogatását, amelyet az alsósztrégovai Madách-kastély felújításához nyújtottak, és bejelentette: a két ország közösen pályázik uniós forrásra azért, hogy a szlovákiai Borsiban található Rákóczi-kastélyt, ahol II. Rákóczi Ferenc született, renoválják 2016-ra, a fejedelem születésének 340. évfordulójára. Áder János emlékeztetett arra, hogy kilenc éve nem járt szlovák államfő Budapesten hivatalos látogatáson, ezért már nagyon időszerű volt a keddi találkozó. Ivan Gašparovič a párbeszéd folytatására pozsonyi látogatásra hívta meg magyar partnerét.

A szlovák államfő a látogatását megelőzően interjút adott a Duna Televíziónak. Arra a kérdésre válaszolva, vajon a kettős állampolgárság ügyében várható-e valamiféle elmozdulás vagy előrelépés, Gašparovič kijelentette: „Én lennék a legboldogabb, ha igen.” Úgy vélte, olyan problémáról van szó, amelyet a két ország közösen teremtett magának. Kijelentette, hogy a probléma megoldásával kapcsolatos véleménye kezdettől fogva ismert és egyértelmű. „Magyarország korábban egy nagyon rossz törvényt fogadott el. Szlovákiának pedig lépnie kellett egy ilyen rossz törvénnyel kapcsolatban, és természetes, hogy egy rossz törvényre nem lehet egészen jó törvénnyel reagálni. Valószínűleg nem nagyon jó törvényt fogadtunk el. Amíg nem fogadtuk el a két törvényt, a kettős

állampolgársággal nem volt probléma” – jelentette ki. Gašparovič megismételte azt az elképzelését, hogy a szóban forgó, a kettős állampolgárságra vonatkozó törvényeket a két ország helyezze hatályon kívül, és „stabilizálja a korábbi állapotokat”.

Az RMDSZ nem vesz részt a marosvásárhelyi autonómia-tüntetésen

Az RMDSZ nem vesz részt a március 10-i marosvásárhelyi tüntetésen - jelentette be Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke szombaton a szövetség döntéshozó testületének marosvásárhelyi ülésén. Markó Béla szenátor, az RMDSZ volt elnöke szombaton kijelentette: a magyar szabadság napja - március 15. - a székelyeké is, és a székelyeknek is a legfontosabb a piros-fehér-zöld zászló. Kifejtette, az RMDSZ sokéves küzdelme áll amögött, hogy 1997 óta a román államfők és miniszterelnökök is köszöntik a magyar közösséget március 15-én, és hogy 2002 óta az erdélyi magyarok szabadon használhatják ünnepeiken a piros-fehér-zöld lobogót. Hozzátette, nem akarja szembeállítani ezt egy regionális közösség fontos jelképével - a székely zászlóval -, de fontosabb üzenetnek tartja, hogy „egy a zászló”. Ezért azt javasolja, az RMDSZ ne vegyen részt a megmozduláson. Kelemen Hunor - hivatali elődje felszólalása után - közölte: ezt az álláspontot támogatták az RMDSZ szűkebb vezető testületei is. „Az RMDSZ nem lesz az SZNT, vagy az EMNP utánfutója. Ezt a tüntetést nem mi szervezzük, ezért nem veszünk részt” - jelentette ki. Hozzátette, egy ilyen megmozdulás nem segíti, hanem rontja Székelyföld autonómiájának esélyeit. Az RMDSZ a szülőföld megőrzéséért dolgozik, nem támogat az erdélyi magyarságot megosztó, a szülőföld feladásával számoló szórványstratégiát - hangsúlyozta Kelemen Hunor. Az RMDSZ elnöke arra reagált, hogy a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma (KMKF) múlt heti ülésén Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet vezetője, a kisebb létszámú Kárpát-medencei magyar közösségek „kontrollált visszavonulásának”, „önkéntes területfeladásának” a lehetőségét vetette fel. Kelemen Hunor rámutatott: az RMDSZ szórványkollégiumok és a szórvány-Székelyföld partnerség működtetésével segíti a kisebbségben élő magyarok identitásának megőrzését, elköltöztetésük ötletét felelőtlennek tartja. Az RMDSZ azt javasolja, hogy az új román alkotmány ismerje el államalkotó tényezőkként a kisebbségben élő nemzeti közösségeket - jelentette be Kelemen Hunor. Beszédében utalt arra, hogy az alkotmány - Romániát nemzetállamként meghatározó - első cikkelyének megváltoztatását egy másik cikkely tiltja, kiegészítését viszont nem. Kelemen Hunor szerint a most zajló alkotmánymódosítási folyamatban az RMDSZ-nek azt kell szorgalmaznia, hogy az anyanyelvhasználati jogok is alkotmányos védelmet kapjanak Romániában. A régiók megalakítása ügyében az RMDSZ fontosnak tartja, hogy az új közigazgatási szint ne az önkormányzatoktól, hanem a központi kormánytól vegyenek át hatásköröket. A szövetség javaslatait egy március elsején megszervezendő önkormányzati konferencián dolgozzák ki - közölte Kelemen Hunor. A székelyzászló-ügyről az RMDSZ elnöke azt mondta: a vitát a racionalitás közé kell visszazorítani, mert a nacionalista érzelmek felkavarása szerinte az erdélyi magyarság

megszerzett jogait veszélyezteti. „A szolidaritást köszönjük, a segítségnyújtást, ha önzetlen, köszönjük, csak szóljanak, ha segítséget nyújtanak, hogy kapaszkodjunk meg” - tette hozzá Kelemen Hunor a magyarországi politikusok állásfoglalásaira utalva. Borbély László, az RMDSZ politikai alelnöke is Budapestnek üzent. „Engem nem nagyon érdekel az, hogy jövőre a magyarországi választásokon melyik párt kap több szavazatot Erdélyben. Minket az kell érdekeljen, hogy ne gyűrűzzön be a magyarországi kampány ide, és ne rontsa a közhangulatot, és legyen jó eredményünk az európai parlamenti választásokon” - mondta az RMDSZ politikai alelnöke.

Toró T. Tibor úgy vélekedett, hogy az RMDSZ nem csupán megtagadta a székely zászlót, hanem a demokratikus tüntetés létjogosultságát is kétségbe vonta, és a „kis lépések politikája” nevében „ismét visszavonulót fúj”. Kifejtette: az utcai demonstráció a demokratikus jogállamiság egyik alapköve, amelynek az érdekérvényesítésben játszott szerepét és jogosultságát „csak a legvadabb diktatúrákban kérdőjelezzük meg”. Az EMNP elnöke szerint a kis lépések politikája két évtized alatt nem vitte közelebb a magyar közösséget sem a Székelyföld területi autonómiájához, sem a kulturális autonómiájához. „Sokat elárul az RMDSZ-nek általában csak a választási kampányokban fellángoló autonómiapártiságáról az, hogy vezetői szerint a demokratikus érdekérvényesítés és a közösségi igény kifejezésének természetes módja, a békés tüntetés ellehetetleníti a politikai érdekérvényesítést” - fogalmazott állásfoglalásában Toró T. Tibor.

Várható volt az RMDSZ döntése arról, hogy nem vesz részt a marosvásárhelyi tüntetésen, így azonban kérdéses, hogy a szervezők – Székely Nemzeti Tanács (SZNT), az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) és a Magyar Polgári Párt (MPP) – hány embert tudnak mozgósítani az eseményre. Mivel a tüntetés a román politikának szeretne üzenni, a hatása előre borítékolható: Bukarestben az RMDSZ „radikális” ellenzékének akciójaként, erdélyi magyar pártpolitikai küzdelemként fogják értelmezni, az RMDSZ távolmaradása mellett nem lehetséges az egész közösség akarataként bemutatni a demonstrációt. A Szövetségnek két okból sem lett volna előnyös, ha részt vesz a tüntetésen: az EMNP és az MPP helyzeti előnyben lett volna a rendezvényen, úgy tűnhetett volna, hogy az RMDSZ csak kullog az események után. Másrészt – és ez a fontosabb – a Szövetség veszített volna potenciális kormányképességéből, a román politikai pártok számára nehezebb lett volna tárgyalni velük. Így azonban még előnyére is válhat a szituáció: az RMDSZ újra a higgadt, racionális érdekvédelmi szervezet szerepében tűnhet fel Bukarestben, amire szükség van a „radikális” szervezetek lecsillapítására, ez pedig egy újabb érv arra, hogy RMDSZ-t pozícióba kell segítenie a bukaresti politikának.

Tovább gyűrűzik a szórványvita – széles körű egyeztetést sürget az EMNP

Egyre nagyobb vita van kibontakozóban annak kapcsán, hogy a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma (KMKF) ülésén Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet vezetője a kisebb létszámú Kárpát-medencei magyar közösségek „kontrollált visszavonulásának”, „önkéntes területfeladásának” lehetőségéről tett említést. Az Erdélyi Magyar Néppárt

(EMNP) csütörtöki közleményében leszögezi: a szervezet nem tartja szerencsésnek Szász Jenő beszéde által gerjesztett nyilatkozatháborút. A néppárt álláspontja szerint a Szász Jenő elnöki székfoglalónak szánt gondolatai, főleg az erdélyi magyar szórványközösségekkel kapcsolatos nézetei „erős politikai csólátásra és tájékoztatlanságra vallanak, bizonyítva az egykori erdélyi pártvezér alkalmatlanságát egy ilyen fontos tisztség betöltésére”. „Kijelentései kizárólag a politikai árnyékbokszolásnak és a sehová nem vezető öncélú hadakozásnak biztosíthatnak táptalajt” – olvasható a Toró T. Tibor pártelnök által aláírt közleményben. „Szerintünk az erdélyi szórványmagyarság megmaradása, asszimilációjának lelassítása és megállítása, valamint szülőföldjén való boldogulása nemzetstratégiai jelentőségű, ezért az erre vonatkozó elképzeléseket és terveket pártérdekmentesen kell egyeztetnie minden olyan politikai és társadalmi szereplővel, amelynek akár a legcsekélyebb ráhatása lehet a szórványközösségek létére” – írja az EMNP közleménye. Ezzel szemben Gergely Balázs, az EMNP alelnöke szerint „nem ördögtől való” az a gondolat, hogy a szórványközösségek tagjai egyéni döntés alapján Erdélyben maradván, egy tömbmagyar vidéket erősítve máshol telepedjenek le. Demeter László, az Erdővidéki Múzeum igazgatója, a Kovászna megyei Összetartozunk székely–szórvány partnerségi program vezetője csütörtökön nyílt levélben fogalmazta meg aggodalmait Szász ötletei kapcsán. Demeter szerint a sajtóban tág teret kapott a probléma, Szász is magyarázkodott, tehát a felvetés nem teljesen alaptalan, ám ő felelőtlennek tarja, az esetleges végrehajtás elindítását pedig „súlyos és jóvátehetetlen történelmi tévedésnek” nevezte. Geréd Imre kolozsvári RMDSZ-es tanácsos úgy véli, Gergely Balázs „finoman szólva is olajat öntött a tűzre nyilatkozatával”. „Úgy látom, hogy mi, kolozsvári magyarok nem tudunk az egyéni területfeladással egyetérteni. Így látják ezt a szórványmegyékből érkezett vagy a szórványkollégiumban tanuló magyar egyetemisták is, akik látják a magyar jövőt Déván és Máramarosszigeten is, ezért dolgozni is hajlandók” – jelentette ki Geréd.

Liviu Dragnea: nem lesz önálló székely régió

„Nem hiszem, hogy Hargita, Kovászna és Maros megye egyike lenne Románia régióinak. Remélem, hogy az elemzések nem ezt igazolják majd, hiszen ez etnikai alapú régió kialakítását jelentené, amivel nem értünk egyet” – mondta a tárcavezető a régióátszervezés elkezdését bejelentő sajtótájékoztatóján. Kifejtette, a két székely megyének „nem kell elmennie Romániából”, azonban hangsúlyozta, hogy a régióátszervezés se nem politikai, se nem etnikai alapú folyamat. Szociológiai, történelmi, demográfiai, gazdasági elemzések alapján döntenek el, milyen megyék alkotnak egy régiót. „Hargita és Kovászna megye egy régió része lesz, nem mondhatom el, hogy fog kinézni, azonban biztos, hogy sokkal nagyobb lesz, mint a két székely megye” – fogalmazott Liviu Dragnea. A miniszter hangsúlyozta, nem biztos, hogy a jelenlegihez hasonlóan továbbra is nyolc fejlesztési régió lesz, ezek számáról az elemzési időszak lejártával döntenek. Elmondta, a felmérések júliusra készülnek el, ekkora zárulnak le az egyeztetések is, melyeket az ország valamennyi régiójában, megyéjében megrendeznek. Júliusban a kormány asztalára kerülhetnek a régiók átszervezésére vonatkozó dokumentumok, és ezt követően húzzák meg az új

fejlesztési régiók határait. A miniszter szerint az új törvénycsomagot az alkotmány módosítása után fogadják majd el. A regionalizációs folyamatról a fejlesztési miniszter elmondta, ez három szakaszban párhuzamosan zajlik majd: az alkotmány módosítása, a szeptember–októberben esedékes népszavazás és a felmérések összegzése, elemzése és ennek eredményeként a területi átszervezés. A folyamat év végére zárulna le, ekkorra jelölnék ki a régiók vezetőségét is: a regionális tanácsot és az elnököt. Ezek részleges mandátuma 2016-ig szólna, amikor az önkormányzati választásokkal egyszerre új vezetőséget választanának. Mint ismeretes, az RMDSZ és a többi magyar alakulat azt szeretné, ha a régióátszervezés során a székelyföldi megyék külön régiót alkotnának. Az RMDSZ olyan tervezetet dolgozott ki, amelynek nyomán kisebb régiók jönnének létre, köztük két, magyar szempontból kedvező összetételű entitással: a Hargita, Kovászna és Maros megyéből álló székelyföldivel, valamint a Bihar, Szatmár és Szilágy megyéből álló partiumival.

Stagnál a magyar iskolákba beíratott gyerekek száma

Gyakorlatilag nem változott a magyar tannyelvű általános iskolákba beíratott gyerekek száma Szlovákiában idén az egy évvel korábbihoz képest – tájékoztató Pék László, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének (SZMPSZ) elnöke. Február 15-ig 3559 gyereket írtak be szülei magyar tannyelvű általános iskolába az SZMPSZ által készített statisztika szerint, míg egy évvel korábban 3564 gyereket, azaz öttel többet. Évek óta szinte azonos számú gyermek kezd meg magyar tannyelvű iskolában a tanévet a Felvidéken, így 2011-ben 3559, 2010-ben pedig 3552 volt a magyar iskolába íratott elsősök száma. A beíratkozási statisztikák megyékre lebontott adataiból kiderül, hogy idén az ország nyugati megyéiben enyhén növekedett, míg az ország középső és keleti részében fekvő megyékben enyhén csökkent a beíratottak száma. Pozsony megyében néhány fővel emelkedett a leendő magyar elsősök száma az egy évvel korábbihoz (65 főről 77-re). Nagyszombat megyében is hasonló volt a helyzet, itt tavaly 973 gyereket írtak be, az idén pedig 979-et, az arányaiban legtöbb magyar lakta Nyitra megyében pedig az idén 1202 leendő magyar elsőssel számolhatnak a tavalyi 1175-el szemben. Besztercebánya megyében a tavalyi 813-ról 775-re csökkent a magyar tannyelvű általános iskolákba íratott gyerekek száma, hasonló volt a létszámcsökkenés Kassán is, ahol a tavalyi 538-al szemben az idén 526 magyar elsőre lehet számítani.

Ünnepélyes eskütétel a szabadkai főkonzulátuson az anyanyelv nemzetközi napján

Budai Gyula, a Vidékfejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkára volt a díszvendég a Szabadkai Főkonzulátuson a csütörtöki ünnepélyes állampolgársági eskütételen. Budai Gyula államtitkár ünnepi beszédében hangsúlyozta, hogy a határon túli honfitársak ugyanolyan magyarok, ugyanazt a nyelvet beszélik, ugyanazt a kultúrát őrzik, mint a Magyarországon élő állampolgárok, a magyar parlament 2010-es döntése, amely arról szólt, hogy a határon túl élő magyarok magyar állampolgárrá válhatnak, ha ezt kérvényezik, a rendszerváltás legbölcsebb és legjobb döntése volt. Budai elmondta, hogy a Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint az általa vezetett Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége (Magosz) az európai uniós tagságra felkészítő konferenciát megelőzően is szoros kapcsolatot ápol a határon túli magyar gazdákkal és gazdaszervezetekkel, ez a kapcsolat pedig a 2012 februárjában kötött együttműködési megállapodás után még szorosabbá vált.

Mind több magyar fiatal Szerbiában folytatná felsőoktatási tanulmányait

Egyre többen pályáznak a Magyar Nemzeti Tanács ösztöndíjára is - nyilatkozta Korhecz Tamás, az MNT elnöke Szabadkán, a Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnáziumban, ahol az MNT ösztöndíjprogramját népszerűsítette. Az MNT-nek jelenleg 850 ösztöndíjasa van, rengeteg a visszajelzés, így sikerül folyamatosan finomra hangolni a rendszert, emelte ki Korhecz, majd hozzátette: az ösztöndíjak kiosztásánál a jövőben annyi változás lesz, hogy figyelembe fogják venni a hallgatók költségeit is, hiszen meglehetősen kevesebb azoknak a hallgatóknak a kiadása, akik családi házukban élnek és onnan járnak iskolába, mint azoknak, akik egy száz kilométernyire lévő felsőoktatási intézménybe iratkoztak, például Újvidékre, vagy Belgrádba. Az első évhez képest mintegy 20-25 százalékkal többen iratkoztak be egyetemre a szülőföldjükön, ebből a szempontból folyamatos a növekvés. Reális dolog az is, hogy a szerbiai átlaghoz mérten arányosan fognak bejutni magyar emberek az egyetemre, a tanulmányaikat pedig az ösztöndíj miatt hatékonyabban fogják folytatni, mint az átlag – emelte ki az MNT elnöke.

Csorba Béla a VM DP új elnöke

Tisztújító kongresszust tartott szombaton Óbecsén a Vajdasági Magyar Demokrata Párt, amelyen 154 küldöttből 138-an támogatták az elnöki tisztségért egyedülként induló Csorba Bélát. Ágoston András visszavonul az aktív politizálástól, így a VM DP eddigi elnöke nem is vállalta a jelölést. A párt zárt ajtók mögött megtartott hetedik kongresszusán Gusztony András 130, Kovács László 73 szavazattal lett a párt alelnöke, és a küldöttek húsz választmányi tagot is megválasztottak. Csorba Béla szerint a kongresszusi felszólalások

egyértelműen azt jelzik: a pártnak az eddigi irányvonalat kell folytatnia, és át tudja majd hidalni a jelenlegi szervezési problémákat és a párt nehéz anyagi helyzetét. „Bár a vajdasági magyar politikai színtéren ellenzékben politizálunk, mi továbbra is kitartunk a határon túli közösségek számára létkérdést jelentő autonómia-követeléseink mellett. A kisebbségpolitika terén karakánabb fellépésre van szükség” – jelentette ki az új pártelnök.

Magyarországi civil szervezetek felhívása a vajdasági magyarellenes támadások ügyében

Több magyarországi civil szervezet felhívást tett közzé esütörtökön a szerbiai magyarellenes támadások ügyében. Kelemen András, a Magyarországért Kulturális Egyesület elnöke közleményében azt írta: úgy látszik, hogy a január végi magyarellenes támadásokkal a magyarok "kiűzetésének" újabb hulláma indult el a Délvidéken, Temerin után Óbecse, Újvidék, és most Szabadka következett. A Nemzeti Fórum Egyesület alelnöke, valamint a Civil Együttműködési Tanácskozás és a Civil Összefogás Fórum szóvivője hozzátette: folyamatos tapasztalatuk az, hogy a szerbiai magyarellenes támadások évtizedes ismétlődő sorozatának nem akar vége szakadni.

Ellenzi a kettős állampolgárságot az ukrán külügyminiszter

Leonyid Kozsara ukrán külügyminiszter elfogadhatatlannak nevezte szerdán a kettős állampolgárság bevezetését Ukrajnában. Az ukrán diplomácia vezetője szerint az állampolgárságot szabályozó ukrán törvény száz százaléig megfelel az Európa Tanács követelményeinek, továbbá egyezik a világ más országainak gyakorlatával. „Az állampolgárságról szóló törvény azon alapul, hogy nem ismeri el a kettős állampolgárságot. Ukrajna nem bünteti, de nem is ismeri el a kettős állampolgárság intézményét” - hangsúlyozta a miniszter. A napokban az orosz kisebbség érdekeit képviselő Szövetség (Szojuz) párt vezetője, Lev Mirimskij frakción kívüli honatya törvénymódosítási javaslatot terjesztett a parlament elé a kettős állampolgárság ukrainai bevezetéséről.

